Journal of Mediation & Social Welfare
ISSN: 2559-7590
Covered in: CrossRef; RePEc; CEEOL; Google Scholar.

2019, Volume 1, Issue 1, pages: 42-49 | doi: 10.18662/jmsw/04

The European Union. Brexit – Causes and Consequences

Iuliana MÎNĂSCURTĂ[1]

[1] MA, Faculty of Law and Administrative Sciences, "Ştefan cel Mare" University from Suceava, Romania.

Abstract: This article discusses a fairly current topic throughout the world - Britain's exit from the European Union. As there are numerous discussions and controversial opinions on the phenomenon called Brexit, in the following article we will present a brief summary of the causes that triggered Brexit and its consequences. In this article we will refer to the crises that the European Union has faced, the wave of immigrants who invaded EU and the emergence of Euroscepticism - factors that caused the British people to initiate the process of separating from the European Union, and the effects of this process on Britain and on the European Union.

Keywords: *European Union; Great Britain; Brexit; Euroscepticism; referendum.*

How to cite: Mînăscurtă, I. (2019). The European Union. Brexit – Causes and Consequences. *Journal of Mediation & Social Welfare, 1*(1), 42-49. doi:10.18662/jmsw/04

Introducere

Uniunea Europeană este o uniune economică şi politică unică în lume, din a cărei componenţă fac parte 28 de state europene. Uniunea Europeană a luat naştere în urma adoptării Tratatului de la Maastricht la data de 1 noiembrie 1993. Acesta a fost conceput cu scopul de a consolida intergrarea politică şi economie europeană, prin crearea unei monede unice (EURO), a unei politici externe şi de securitate unificate, a unor drepturi cetăţeneşti comune şi pentru a spori cooperarea în domeniile migraţiei, azilului şi justiţiei. Evoluţia UE a dus la crearea unei pieţe unice, care permite libera circulaţie a bunurilor, serviciilor, capitalului şi persoanelor. Moneda EURO este folosită ca monedă proprie de către 19 ţări din componenţa UE (European Union, n.d.).

Brexit este un portmanteau al cuvintelor „Britain" şi „exit" şi reprezintă sintagma care desemneayă, pe scurt, procesul de ieşire a Marii Britanii din Uniunea Europeană, ceea ce va duce la transformări în relaţia sa cu blocul UE privind comerţul, securitatea şi migraţia (Mueller, 2019).

1. Perturbarea stabilităţii construcţiei europene

În ultimii ani, stabilitatea construcţiei europene a fost perturbată de mai mulţi factori, care au avut un impact major atât la nivelul Uniunii în ansamblu, cât şi asupra fiecărui stat membru. Statele membre ale UE îşi coordonează politicile economice naţionale în aşa fel încât să poată face faţă unor impedimente de ordin economic şi financiar.

Cu toate acestea, în ultimii ani Uniunea Europeană a fost supusă unor provocări şi crize fără precedent. Acestea nu sunt primele crize cu care s-a confruntat Comunitatea Europeană în trecutul său, dar cele recente au avut un impact semnificativ asupra construcţiei europene. Provocările din trecut afectau domenii specifice, cel mai des legate de echilibrul interguvernamental între instituţiile Uniunii, dar crizele din ultimii ani sunt considerate de natură multidimensională. Acestea din urmă se mai deosebesc considerabil de cele anterioare şi prin severitatea implicaţiilor pe care le-au avut, punând sub semn de întrebare însăşi natura procesului de intregrare europeană şi competenţa Uniunii Europene ca sistem politic şi economic funcţional. Deci, crizele recente au reprezentat adevărate provocări pentru întregul sistem (Nugent, 2017: 1-2).

1.1. Crizele

Criza datoriilor suverane, care a debutat în anul 2009 începând cu zona euro, a fost cea mai mare provocare cu care se confruntă încă membrii UE şi, în special, structurile administrative. Recesiunea economică a început în Grecia şi s-a răspândit în curând în Portugalia, Irlanda, Italia şi Spania (colectiv, grupul a devenit cunoscut informal ca "PIIGS"), ameninţând supravieţuirea monedei unice şi, după cum credeau unii, a întregii Uniuni. Deoarece încrederea în economiile afectate a continuat să se erodeze, agenţiile de rating au retrogradat bonitatea ţărilor. Costurile de împrumut au crescut, pe măsură ce randamentele obligaţiunilor guvernamentale au crescut, iar ţările din PIIGS au considerat că este din ce în ce mai dificil să obţină finanţare. O serie de măsuri au fost întreprinse de UE şi Fondul Monetar Internaţional în încercarea de a opri răspândirea crizei, dar în curând a devenit evident că ar fi necesar un răspuns mai amplu şi mai organizat.

Creşterea economică la un nivel scăzut şi rata şomajului înaltă au avut ca rezultat pentru majoritatea economiilor din zona euro pierderea competitivităţii relative şi creşterea nivelului datoriei publice. Odată cu intensificarea crizei, performanţele economice au scăzut considerabil, în special în statele mai slabe din zona euro. Performanţele economice scăzute au menţinut criza, aşa cum creşterea economică scăzută sporeşte cheltuielile publice şi, în acelaşi timp, stagnează creşterea veniturilor publice.

Criza din Grecia, Irlanda, Spania, Portugalia şi Cipru a fost accentuată de criza bancară, aceasta determinând creşterea datoriei publice. Statele respective au folosit fondurile publice pentru a oferi suport băncilor, sub formă de credite şi garanţii, fiind nevoite, mai apoi, să contracteze mai multe împrumuturi.

Reprezentând cele două mari economii din zona euro, cancelarul german Angela Merkel şi preşedintele francez Nicolas Sarkozy au făcut eforturi pentru a stabiliza moneda euro, care a scăzut la un nivel de patru ani faţă de dolarul american, şi au menţinut solvabilitatea membrilor din zona euro aflaţi în situaţie de risc. Un pachet de salvare a fost aprobat pentru Grecia în luna mai 2010 şi, în următorii doi ani, au fost alocate fonduri de salvare similare pentru Irlanda, Portugalia, Spania şi Cipru. Criza economică şi măsurile de austeritate asociate cu aceasta au avut un impact politic uimitor asupra partidelor de guvernământ de pe întregul continent. Între martie 2011 şi mai 2012, mai mult de jumătate din cei 17 membri ai zonei euro au constatat că guvernele lor pierd guvernarea şi au încercat să facă schimbări în consecinţă.

Criza datoriilor a dezvăluit existenţa unor deficienţe periculoase în cadrul măsurilor de reglementare care guvernează economia comună a zonei euro, în special lipsa oricărui mecanism de aplicare a normelor fiscale care au fost subliniate în Tratatul de la Maastricht. Liderii UE au încercat să corecteze acest lucru printr-un nou pact fiscal, semnat la 2 martie 2012. Tratatul obligă semnatarii să limiteze deficitele guvernamentale la 3% din PIB, în caz contrar urmând să se confrunte cu sancţiuni automate. Liderii UE au creat şi Mecanismul european de stabilitate, un fond permanent de salvare care a înlocuit în mod oficial măsurile de salvare temporare ale UE, în octombrie 2012. Comisia Europeană a propus, de asemenea, integrarea a 6.000 de instituţii financiare din zona euro într-o singură uniune bancară, Banca Centrală Europeană. Sistemul ar permite supravegherea centralizată a rezervelor de capital ale băncilor, precum şi restructurarea sau recapitalizarea directă a băncilor în pericol, indiferent de graniţele naţionale. Pe măsură ce pieţele s-au stabilizat şi pericolul iminent pentru zona euro a început să se diminueze, liderii UE s-au concentrat pe readucerea regiunii către creştere economică (Gabel, n.d.).

1.2 Imigranţii şi sporirea Euroscepticismului

Una dintre consecinţele crizelor a fost apariţia unei mişcări populare în cadrul Uniunii – Euroscepticismul. Alegerile pentru Parlamentul European din mai 2014 au fost câştigate, fără precedent, de către Partidul Independenţei din Marea Britanie (UKIP) şi de Frontul Naţional din Franţa. În timp ce principalele coaliţii de centru-dreapta şi de centru-stânga au păstrat majoritatea în Parlamentul European, liderii UE au fost forţaţi să abordeze o strategie electorală fermă faţă de părţile ale căror scopuri au fost restructurarea radicală sau eliminarea definitivă a caracteristicilor definitorii ale UE.

În 2015, UE s-a văzut nevoită să facă faţă unei noi provocări, deoarece sute de mii de refugiaţi din Orientul Mijlociu şi Africa au căutat azil în ţările din cadrul Uniunii. Mii de oameni au murit încercând să ajungă în UE, iar alţii s-au unit în tabere improvizate, deoarece ţările şi-au suspendat participarea la Acordul Schengen şi au reintrodus controalele la frontierele interne. Astfel, s-au intensificat deliberările cu privire la capacitatea guvernelor occidentale de a menţine sub control fenomenul imigrării, de a-şi securiza frontierele şi de a-şi proteja cetăţenii de intensificarea fenomenului terorismului.

Pe lângă numărul alarmant de mare de imigranţi care au ajuns în UE, inclusiv în Marea Britanie, îngrijorarea populaţiei britanice a fost sporită de

faptul că imigrarea avea efecte negative asupra clasei muncitoare, conform unui raport publicat de Banca Angliei. O analiză a efectelor acestui fenomen a stabilit că amplificarea imigrării ar putea reduce semnificativ salariile muncitorilor britanici slabcalificaţi, cum ar fi cei din domeniul îngrijire clădiri, vânzări în magazine şi restaurante/baruri etc.

Liderii eurosceptici, cum ar fi Nigel Farage al Marii Britanii şi Marine Le Pen, reprezentantul Frontului Naţional, au stabilit o legătură directă între afluxul de imigranţi şi atacurile teroriste mortale din Paris, recunoscute drept cele mai distrugătoare de pe teritoriul Europei de după sfârşitul celui de-al II-lea Război Mondial. Mai apoi a urmat un val de fapte cu caracter infracţional săvârşite de imigranţi şi solicitanţii de azil în numeroase ţări din UE, caracterizate prin acţiuni de agresiune fizică şi sexuală (Clarke, Goodwin, & Whiteley, 2017: 12).

2. Ideea de Brexit

Sub presiunea exercitată de UKIP, precum şi de membrii eurosceptici ai propriului său partid conservator, premierul britanic David Cameron a întreprins o renegociere a relaţiei dintre UE şi Regatul Unit al Marii Britanii. Negocierea cuprindea următoarele cerinţe:

- permisiunea pentru Marea Britanie de a renunţa la dezideratul Uniunii Europene de a crea „o uniune tot mai strânsă", aşa încât aceasta să nu fie implicată în continuarea integrării politice;
- limitarea accesului migranţilor din UE la beneficiile sociale;
- extinderea competenţelor parlamentelor naţionale, pentru a se putea opune unor prevederi legislative ale UE;
- garantarea faptului că Zona Euro nu va deveni nucleul Uniunii, iar statele membre UE care nu fac parte din Eurosistem nu vor fi dezavantajate în cadrul UE.

Totuşi, liderii altor state membre ale UE au rămas reticenţi în a susţine modificările majore ale tratatelor UE pentru a le adapta cerinţelor britanice, susţinând că acestea ar submina libertăţile fundamentale ale pieţii interne a UE. Astfel, Marea Britanie a ajuns în situaţia de a decide dacă va viitorul său în cadrul sau în afara Uniunii Europene îi mai serveşte interesele pe termen lung (Van Ham, 2016: 1).

Pentru o decizie democrată şi corectă, urma să se organizeze un referendum pentru ca electoratul britanic să îşi poată exercita dreptul de a alege strategia pe care o considera optimă pentru Marea Britanie. În campania pentru referendum, părţile concurente s-au împărţit în două mari tabere: o tabără compusă din cei care susţineau păstrarea statutul de membru

al Uniunii Europene a Marii Britanii şi a elimina definitiv influenţa euroscepticismului, iar cealaltă constituită de eurosceptici – un grup de activişti care, fiind combătuţi de rezultatele Referendumului din 1975, au căutat metode de a provoca o nouă reacţie socială, care să conducă la ieşirea Marii Britanii din UE.

La data de 23 iunie 2016, în Regatul Unit şi Gibraltar a avut loc Referendumul asupra menţinerii Regatului Unit în Uniunea Europeană, cunoscut şi sub numele de Brexit. Cu un rezultat de 51,9% din voturi, s-a decis ca Regatul Unit să părăsească Uniunea Europeană (Hunt & Wheeler, 2018).

Regatul Unit urma să părăsească UE la 29 martie 2019, la doi ani după începerea procesului de brexit, invocând articolul 50 din Tratatul de la Lisabona. Dar acordul de retragere încheiat între UE şi Regatul Unit a fost respins de trei ori de Parlamentul britanic.

După acordarea unei prelungiri iniţiale, până la data de 12 aprilie 2019, liderii UE au solicitat o prelungire de şase luni, până la 31 octombrie 2019. Cu toate acestea, Marea Britanie urma să părăsească UE înainte de această dată, dacă acordul de retragere ar fi fost ratificat de Parlamentul Regatului Unit şi acceptat de UE (Wheeler, Seddon, & Morris, 2019).

3. Consecinţele Brexit-ului

David Cameron, care a demisionat în urma Referendumului, cancelarul său, George Osborne şi multe alte persoane care au optat pentru ca Regatul Unit să rămână în UE au prezis o criză economică imediată în cazul în care Marea Britanie va alege să părăsească UE şi este adevărat că a doua zi după referendum cotaţia lirei a scăzut, dar mai apoi şi-a recâştigat poziţia faţă de dolar, rămânând totuşi într-o poziţie mai dezavantajoasă faţă de euro.

Ipotezele avansate de aceşti lideri britanici s-au dovedit a fi eronate, estimându-se că economia britanică a crescut cu 1,8% în 2016. Indicele de creştere economică al Marii Britanii a continuat să crească cu aproape aceeaşi rată în 2017. Inflaţia a crescut după iunie 2016, dar a scăzut la 2,5% ulterior. Şomajul a continuat să scadă. Creşterile anuale ale preţurilor la locuinţe au scăzut de la 9,4%, în iunie 2016, dar totuşi au înregistrat o inflaţie de 4,9% până în ianuarie 2018, potrivit cifrelor ONS oficiale (Hunt & Wheeler, 2018).

În ceea ce priveşte consecinţele Brexit-ului asupra UE, acestea s-au reflectat deja în noua strategie globală a UE privind politica externă şi de securitate, care a fost stabilită la şedinţa Consiliului European din iunie 2016.

Noua Strategie Globală, care înlocuieşte Strategia de Securitate a UE din 2003, aparent susţine tradiţionala apropiere completă de securitate, dar marchează tendinţa spre o „putere civilă europeană", ceea ce corespunde perspectivei politice a noului lider economic şi politic al continentului – Germania. Fără susţinerea Marii Britanii, Franţa nu îşi mai poate promova interesele legate de putere în cadrul discursului cu privire la securitatea în UE, discurs dominat de dezbateri pe teme umanitare, care ţin de schimbările climatice şi de intensificarea dialogului cultural ca principale politici externe şi de securitate ale UE. Abordarea acestei noi strategii ar putea fi privită ca o slăbiciune a UE în lumina mai multor noi ameninţări majore – de la asertivitatea rusească la jihadism şi statul islamic autoproclamat, precum şi ascensiunea militară continuă a Chinei.

Brexit-ul a încurajat Franţa să activeze mecanismul PESCO (cooperarea structurată permanentă în domeniul apărării) cu Germania în efortul de a obţine cele mai bune rezultate din ambele direcţii: deschiderea unui drum către o Uniune Europeană de Apărare, menţinând în acelaşi timp legături strânse de apărare bilaterale cu Regatul Unit (Van Ham, 2016: 11-13).

Ieşirea Marii Britanii din Uniunea Europeană are şi implicaţii importante asupra bugetului european, Regatul Unit fiind un contribuabil semnificativ pentru UE. În acest caz, UE va trebui să decidă cum să îşi ajusteze bugetul după Brexit. Aceasta va trebui fie să reducă cheltuielile, fie să îşi majoreze contribuţiile sau să combine ambele metode.

Majoritatea studiilor presupun că UE va reduce cheltuielile cu suma care ar fi fost destinată Marea Britanie şi va distribui contribuţia netă anuală a Regatului Unit la bugetul UE către restul de 27 de state membre, presupunând că acestea îşi vor majora contribuţiile la bugetul UE în consecinţă (Felbermayr, Fuest, Gröschl, & Stöhlker, 2017: 20).

Concluzii

În concluzie, analizând informaţiile prezentate mai sus, am putea spune că ieşirea Marii Britanii din Uniunii Europeană are pentru acest stat atât avantaje, cât şi dezavantaje. Avantajele se concentrează pe nivelul crescut de descentralizare în ceea ce priveşte politicile în anumite domenii, cum ar fi economia, securitatea şi migraţia. Fiind membru UE, Regatul Unit trebuia să se conformeze unor politici comune implementate la nivel european, care însă s-au dovedit a fi ineficiente la nivel de stat. În urma Brexit-ului, britanicii îşi vor coordona politicile independent de cele ale Uniunii.

Dezavantajele se referă în mare parte la economie, comerț și libera circulație a mărfurilor și a persoanelor. Atât economia Marii Britanii, cât și economia Uniunii Europene vor avea de suferit în urma Brexit-ului, întrucât Marea Britanie era unul dintre cele mai influente state din Uniune și contribuia substanțial la bugetul acesteia, iar UE asigura pentru britanici accestul la o piață comună, un mediu de afaceri comun și respectiv, mai mulți investitori.

Cu toate acestea, decizia electoratului britanic a fost să părăsească Uniunea Europeană, iar consecințele acestei decizii se vor concretiza odată cu trecerea timpului.

References

Clarke, H. D., Goodwin, M., & Whiteley, P. (2017). *Brexit. Why Britain voted to leave the European Union*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

European Union. (n.d.). Obiectivele şi valorile UE [EU goals and values]. Retrieved from https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_ro

Felbermayr, G., Fuest, C., Gröschl, J., & Stöhlker, D. (2017). *Economic effects of Brexit on the European economy*. Munich, Germany: EconPol.

Gabel, M. J. (n.d.). European Union. European Organisation. Retrieved from https://www.britannica.com/topic/European-Union/The-euro-zone-debt-crisis

Hunt, A., & Wheeler, B. (2018). Brexit: All you need to know about the UK leaving the EU. Retrieved from http://www.bbc.com/news/uk-politics-32810887

Mueller, B. (2019). What Is Brexit? A simple guide to why it matters and what happens next. Retrieved from https://www.nytimes.com/interactive/2019/world/europe/what-is-brexit.html

Nugent, N. (2017). *The government and politics of the European Union* (8th ed.). London, UK: Palgrave.

Van Ham, P. (2016). *Brexit: Strategic consequences for Europe. A scenario study. The Clingendael Report.* Hague, Netherlands: Netherlands Institute of International Relations 'Clingendael'.

Wheeler, B., Seddon, P., & Morris, R. (2019). Brexit: All you need to know about the UK leaving the EU. Retrieved from https://www.bbc.com/news/uk-politics-32810887